

На виконання п.2.5 Плану роботи Красноокнянського районного суду Одеської області на 2019 рік

Тема:

Аналіз спірних питань, які виникають під час розгляду малозначних справ за період з 15.12.2017 року по 31.12.2018 року

Починаючи з 15 грудня 2017 року на розгляді Красноокнянського районного суду Одеської області перебували малозначні справи, у яких ціна позову не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, які судом розглядалися в порядку спрощеного позовного провадження, серед яких справи за позовами про:

- стягнення заборгованості за кредитним договором;
- стягнення аліментів;
- збільшення розміру аліментів;
- відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок ДТП;
- стягнення боргу за договором позики;
- стягнення заборгованості за поставлений товар.

Найбільш типовими малозначними справами серед зазначених є ті, які впливають з кредитних правовідносин.

Також в порядку спрощеного позовного провадження судом розглядалася справа №506/800/17 за позовом А. до Дубівської сільської ради Окнянського району Одеської області про продовження строку для відчуження іноземним громадянином земельної ділянки сільськогосподарського призначення, яка судом віднесена до справ незначної складності, у яких неможливо встановити ціну позову з урахуванням обсягу та характеру доказів, відсутності необхідності обов'язкового призначення експертизи та виклику свідків.

В основному малозначні справи розглядалися судом в порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом сторін), про що зазначалось в ухвалах про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі (*справа №506/786/18 за позовом К. до Т. про стягнення коштів, штрафу, збитків від інфляції та 3% річних; справа №506/721/18 за позовом АТ КБ «Приватбанк» до К. про стягнення заборгованості в сумі 16813,08 грн.*).

При цьому справи за позовами про стягнення аліментів розглядалися судом в порядку спрощеного позовного провадження як з викликом (повідомленням) сторін (*справа №506/92/18 за позовом Б. до Б. про стягнення аліментів на утримання неповнолітніх дітей*), так і без виклику (повідомлення) сторін за наявними у справі матеріалами (*справа №506/660/18 за позовом В. до К. про стягнення аліментів*), що передбачено ч.5 ст.279 ЦПК України, про що зазначалось в ухвалі про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі.

При вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження у малозначних справах детально приділялася увага, окрім ціни позову, значенню справи для сторін, обраному позивачем способу захисту, категорії та складності справи, обсягу та характеру доказів у справі, чи становить розгляд справи значний суспільний інтерес, а також враховувалася думка сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

Зокрема у справі №506/438/18 за позовом ПАТ КБ «Приватбанк» до В. про стягнення заборгованості в сумі 13742,54 грн., при відкритті провадження суддею прийнято рішення про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням (викликом) сторін, однак за клопотанням відповідача, з урахуванням, зокрема, значення справи для відповідача та необхідності додаткового часу для подання відзиву на позов з відповідними доказами, судом постановлено ухвалу про перехід розгляду справи від спрощеного до загального позовного провадження та заміну судового засідання для розгляду справи по суті підготовчим судовим засіданням.

Спірним питанням при розгляді справ, в тому числі і малозначних, з приводу якого думки суддів Красноокнянського районного суду Одеської області розділились, є питання, стосовно можливості проведення заочного розгляду справи після першої неявки відповідача, повідомленого належним чином про день та час розгляду справи, якщо він не повідомив про причини неявки, з огляду на положення ст.280 ЦПК України, якою для заочного розгляду справи не вимагається повторна неявка відповідача, а також на положення ст.223 ЦПК України, ч.2 якої не передбачена така підстава для відкладення розгляду справи як перша неявка належним чином повідомленого учасника справи без поважних причин та без повідомлення про причини неявки, а також п.1 ч.3 якої передбачено, що «суд розглядає справу за відсутності учасника справи у разі його неявки в судове засідання без поважних причин або без повідомлення про причини неявки», а також на положення ч.4 ст.223 ЦПК України, якою встановлено, що «у разі повторної неявки в судове засідання відповідача, повідомленого належним чином, суд вирішує справу на підставі наявних у ній даних чи доказів (постановляє заочне рішення)».

Так, у справі №506/336/18 за позовом АТ КБ «Приватбанк» до Ф. про стягнення заборгованості в сумі 34959,16 грн., яка перебувала в провадженні судді Криворучка П.В., судом постановлено ухвалу про відкладення розгляду справи, яка мотивована тим, що відповідач, будучи належним чином повідомленою про день та час розгляду справи, в судове засідання не з'явилась, а за відсутності відповідача розгляд справи (з постановленням заочного рішення) можливий лише у разі його повторної неявки в судове засідання при належному повідомленні про дату, час і місце судового засідання.

При цьому, при розгляді справи №506/245/18 за позовом АТ КБ «Приватбанк» до П. про стягнення заборгованості в сумі 75451,23 грн., яка перебувала в провадженні судді Чеботаренко О.Л., за аналогічних обставин – при першій неявці відповідача, належним чином повідомленого про день та час розгляду справи, постановлено ухвалу про заочний розгляд та ухвалено заочне рішення (копія ухвали та заочного рішення додається).

Тому, вважаю, що доцільно було б уточнити ст.223 ЦПК України, щодо наслідків першої неявки в судове засідання належним чином повідомленого про день та час розгляду справи відповідача, який не повідомив про причини своєї неявки у разі, якщо позивач не заперечує проти заочного розгляду справи.

Також спірним питанням щодо розгляду малозначних справ в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення (виклику) сторін, постає питання щодо необхідності в ухвалі про відкриття провадження зазначити конкретну дату, якщо судове засідання не проводиться. Зазначення певної дати в такій ухвалі може означати не дату судового засідання, а дату розгляду справи з

метою планування роботи, а також обізнаності сторін щодо можливої дати вирішення спору.

Разом з тим, може виникнути ситуація, коли, незважаючи на роз'яснення, що розгляд справи проводиться без виклику (повідомлення) учасників, тобто без проведення судового засідання, учасники справи з'являються в суд у визначений в ухвалі час і вимагають їх участі в судовому засіданні без подання відповідного клопотання у встановлений судом строк та клопотання про поновлення строку для його подання, або у разі визнання причин пропуску строку для подання такого клопотання неповажними.

Також не можна залишити поза увагою положення ст.ст.49, 51, 52, 53 ЦПК України щодо граничного терміну подання заяви про зміну підстави та предмету позову, залучення співвідповідача, вступу у справу та залучення третьої особи – до початку першого судового засідання у справі, у разі, якщо справа розглядається без проведення судового засідання і конкретна дата в ухвалі не зазначена.

Крім того, якщо судові засідання не проводяться, виникає питання щодо необхідності зазначення в рішенні прізвище секретаря судового засідання. Можливо, в такому випадку доцільно провести аналогію з наказним провадженням в контексті процедури розгляду справи.

Спірним в такому випадку також залишається питання щодо можливості відкладання складення повного рішення згідно з ч.6 ст.259 ЦПК України.

Що стосується строків розгляду малозначних справ, які передбачені ст.275 ЦПК України (не більше 60 днів з дня відкриття провадження по справі), то суддями Красноокнянського районного суду дотримуються такі строки.

Разом з тим, слід зазначити, що дотримання вказаних строків може ускладнитись або унеможливитись у разі відкладення розгляду справи відповідно до ч.4 ст.279 ЦПК України за клопотанням однієї із сторін, з метою надання додаткового часу для надання відповіді на відзив та/або заперечення, якщо вони не подані до першого судового засідання з поважних причин (зокрема невчасного отримання копії позовної заяви, відзиву тощо з огляду на тривалі строки вручення поштових відправлень Укрпоштою, а перше судові засідання у справі проводиться не пізніше 30 днів з дня відкриття провадження у справі і учасники справи за цей час можуть не встигнути отримати копію позовної заяви, підготувати та подати відзив, який подається протягом 15 днів з дня отримання копії позовної заяви, відповідь на відзив, заперечення), а в подальшому – відкладення судового засідання за клопотанням однієї сторони, а в наступному судовому засіданні – іншої сторони, у разі неможливості їх явки в судові засідання з поважних причин.

В такому разі, доцільно було б передбачити в Цивільному процесуальному кодексі України можливість продовження строку розгляду справи за аналогією з продовженням строку підготовчого провадження, що передбачено ч.3 ст.189 ЦПК України.

02.08.2019 р.

Помічник судді

Г.О. Кондратюк